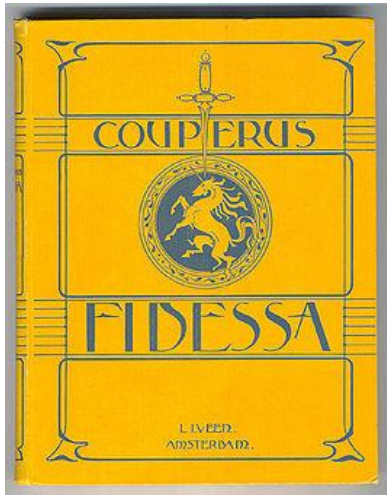

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

Met deze laatste literaire bijlage is mijn reeks over de literatuur van de negentiende eeuw voltooid. Ik koos daarvoor een Nederlandse auteur en ik laat hem spreken met een citaat uit zijn boek dat in 1899 verscheen. Het is een typerend voorbeeld van wat men destijds onder literatuur verstonde.

1899

Louis Couperus *Fidessa*

In de nacht scheen het woud onmetelijk van maagdelijke ongereptheid: zwart van reusachtige boomstammen en knoestige takken, die in het spoken der maan zich wrongen met een wanhopig gebaar van machtige strijdersarmen, als in één heroïsche marteling zwaar gespierder leden. Zo spookte het woud een sombere kamp van bovenmenselijke atleten, roerloos geslagen door een vloek van voortaan eeuwig onbeweeglijk blijven in dit allerlaatste gebaar hunner titanenhartstocht: gigantenoerlog, in één seconde van noodlot versteend nu gedoemd. De dikke bladeren massa's bewogen niet, en de schaduwen tussen het onnaspeurlijk gebaar der spierige boomarmen dropen er tussen als plakaten van inkt, stroomden er af als dikke vloeisels van inkt, vloeibaar fluweel, dat dik en traag uitkrinkelde en zich ophoopte tot een chaos van opake duisternis. Maar vreemde verrassing was - diep-in - een doorzichtiger worden van het inktwoud, waar de bomen verijlden langzamerhand, waar de inktshaduwen dunner ver-

schemerden, waar het titanengebaar van de takken vermenschlijkte, en waar in de maan opblankten bleke abelen, geheel onverwachts, in een weemoed van heel matte schijnsels, in een droppelende tinteling van lichtende vonken, wanneer het maanlicht hangen bleef aan het lover, dat duidelijker dan opzilverde. Zo verijlde het woud, zo verschemerde het in transparantere nachtperspectieven, tot plotseling het was met de bomen gedaan, en de laatste abelen, duidelijk uitgeknipt, louter zilver, als met muntdragende twijgjes rijk opdroomden in een mist van de maan. En een wijde vlakke, als een weide, strekte zich in de manemist uit, transparant en schijnbaar eindeloos, naar een horizon toe van vochtige dauw, of strak gespannen wazen optrokken, wazen van vocht, zilverwazen van vochtige glansen, opdomende en opdauwende uit het gras der nachtgedrenkte weide. Het was alles heel stil, heel licht en heel vochtig. Leefde er niets en bewoog er niets in dezen wijden en glanzenden nachtdauw, in den glansmist onder de maan?

Was het oprijzen van nevel, was het trillen van waas, was het vaag opspoken van glans, die zich verplaatste, links, rechts, die wisselde, nu wat dichterbij en dan iets verder af? Zoo teder en heel doorzichtig rezen dan de nevels, en het waas trilde als een spinnewebsluiser; en de glans, die opspookte, ver-ommelijnde zich, onuitzeigbare vorm; iets van schimmen, maar toch niet van leven, tot plotseling een gebaar van armen, opgeheven, zich verduidelijkte in de manemist, tot plotseling kopjes zich rondden met stromende haren van zilverglans, en uit de nacht opdansten zo bevallige ijlgestalten, dat zij niet schimmen bleken maar leven, zo luchtig, zo vrolijk als schimmen niet dansen: haar dans was één lach, haar spel was één blijdschap, een zilveren lach en een zilveren blijdschap, verrassend van tedere kinderlijkheid en gedachteloosheid en zorgeloosheid, of haar bestaan was niet meer dan dit huppelend bewegen, met zo fijne voetjes, die nauwelijks neertraden, die nauwelijks neerdrukten de grashalmpjes der weide; zo lachende blij was het heel snelle zweven, met knikkende kopjes, met stromende haren, met armen wijd-uit en hoog-op, klaarder en klaarder in het heldere maanlicht, de leden zoo teer en zo licht en zo luchtig, zo blank in het wazen van dauw en van maanlicht, etherische naaktheid, wier ziel was dans alleen, omdat de nacht zo stil was, de maan zo heel klaar scheen en haar aller leven was niets dan blijdschap en vrolijke luchtigheid; niets dan huppelen met natblote voetjes over de wijde weide en verzinkende weer in de mist, in de nevel, aan de eindeloos verschemerende horizon...